

Становище

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, член на Научно жури, съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 1207 от 20.10.2017 г.

Относно: представен дисертационен труд със заглавие „Психологически и социални фактори, влияещи върху имиджа на жената ръководител” за присъждане на образователната и научна степен „доктор по психология” от Анар Бахитжановна Валиева, докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление 3.2.

„Психология”, докторска програма „Обща психология” към катедра „Психология” към Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Представеният дисертационен труд със заглавие „Психологически и социални фактори, влияещи върху имиджа на жената ръководител” е посветен актуален и значим за съвременната психология в Казахстан проблем. Докторантката е изследвала последователно и целенасочено, същността, значението и проявите на социалните половоролеви стереотипи спрямо имиджа на жената ръководител. Убедително и аргументирано авторката е представила и систематизирала влиянието на психологически и социални фактори за формиране на имиджа на жената, заемаща ръководна длъжност в професията.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, литература, пет приложения и е в обем от 168 страници. Ползвани са 224 научни източника на кирилица и на латиница. Текстът съдържа 8 таблици и 3 фигури.

Още в началото на дисертационния труд Валиева точно и ясно определя целта и задачите на научното изследване. За цел на дисертационната работа е посочена разкриването на имиджа на жената ръководител в термините на личностните черти и в сравнение с имиджа на мъжа ръководител. Тази цел се реализира чрез постигането на следните задачи:

- да се проведе социалнопсихологически анализ на факторите за формирането на имиджа у жената ръководител.

- въз основа на получените резултати да се очертае спецификата на имиджа на жените ръководители от малкия и среден бизнес.

- да се изведат условията и факторите, които формират имиджа на жената ръководител в научната литература.

- да се изследва процеса на формиране на имиджа у жените ръководители.

- да се разкрие съотношението между психологическите и социалните фактори, които формират имиджа на жената ръководител.

- да се формулира модел на имиджа на жената ръководител от малкия и среден бизнес.

В първа глава е разгледано явлението „имидж“ като научен проблем в психологията. Тук е проследено историческото развитие на идеята за имиджа, направен е сравнителен анализ на класически и съвременни научни подходи при изследването на явлението „имидж“. В синтезиран вид са представени обяснителните възможности на функционалния подход, комуникативния подход, проективния подход, психосемиотичния подход. Едно от достоинства на труда е в разкриване на спецификата на психологическия подход и на психологическите концепции за имиджа на жената ръководител. Правилно е направено уточнението – теоретичните и експериментални изследвания в научната литература в миналото и днес нямат еднозначен и категоричен отговор за формирането на имиджа на жената ръководител на различни равнища.

Във втора глава е направен научно-теоретичен обзор на социалните поворолеве стереотипи и социалните полови роли. Половите различия са обяснени сполучливо, като е посочена връзката им със социализацията на личността, предразсъдъците и дискриминацията на работното място. В тази част в теоретичен и в практически план са описани характерни трудности, социални и психологически бариери, които трябва да преодолее жената, за да заеме лидерска позиция.

Обърнато е внимание на някои дискриминационни практики в професионалната сфера. Компетентно са представени възможности за ограничаване на сексизма и половата дискриминация в професионалната дейност, като необходимо изискване за изграждането на достоен имидж на жената управленец. Авторката посочва как могат да се създадат благоприятни психологически и социални условия в съвременното казахстанско общество, за да се възприема адекватно и пълноценно жената лидер на различни управленски равнища.

В трета глава е намерена по находчив начин връзката между теоретичната обосновка и практическата реализация на изследвания проблем. В тази част е представен емпиричен модел за изследване на психологическите и социалните фактори, влияещи върху имиджа на жената ръководител. Проверени и доказани са следните хипотези:

1. Имиджът на жената ръководител може да се анализира в термините на личностните качества.
2. Имиджът на жената ръководител ще показва сходства и различия с имиджа на мъжа ръководител, като сходствата ще преобладават.

Много добре са описани организацията, етапите и провеждането на самото изследване. За осъществяване на процедурата по подбор на група от жени ръководители със създаден имидж на успешни управленци са използвани и апробирани анкетата на Т. Н. Матвеева «Експертна оценка на имиджа на жената-ръководител» и методиката ѝ «Факторно-графическа оценка на имиджа на ръководителя».

Резултатите са обработени коректно и представени в прегледен вид. Те дават възможност да се състави социалнопсихологически портрет на жените-управленци с имидж на «успешен ръководител». За жените-ръководители са присъщи такива личностни характеристики като: «висока комуникативност», «упоритост», «прагматичност» «социалнопсихологическа смелост», «висока възискателност към себе си», «ориентация към външните реални обстоятелства», «висок поведенчески самоконтрол», «социална репутация», «ниско ниво на тревожност».

Представените в дисертационния труд теоретични и практически постижения са апробирани в публикациите и в практическата работа на докторантката. Посочените от Анар Валиева научни публикации са достатъчни и осъществяват необходимата публичност на съдържанието на дисертационния труд.

Съдържанието, структурата, научните достойнства, водещите идеи, постигнатите резултати и приносите на дисертационния труд са адекватно представени в автореферата.

Научните и научно-приложни приноси на дисертационния труд са следните:

1. Показана е възможността имиджа на жената-ръководител да се възприема и обяснява в термините на серия личностни качества.

2. Посочени са проблемите, свързани със социалните и психологическите фактори, влияещи върху имиджа на жената-ръководител в съвременното казахстанско общество.

3. Направена е оценка на съвременното състояние на женското предприемачество в малкия и среден бизнес.

4. Обоснована е необходимостта от въвеждане на система за допълнително образование на жените управленци чрез институти за повишаване на квалификацията и коучинг центрове.

5. Разкрити са възможностите за мотивиране на жените управленци за достигането им до статута на успешен ръководител.

6. В синтезиран вид са представени бариерите и ключовите фактори за стимулирането на положителния имидж на жената ръководител.

7. Предложени са възможности за подобряване на отношенията и взаимодействието между женското предприемачество и властта.

8. Доказана е значимостта на формирането на положителния имидж на жената ръководител за повишаване качеството на управленската дейност.

В заключение – представеният дисертационен труд на тема: „Психологически и социални фактори, влияещи върху имиджа на жената ръководител” е много добре структуриран, съдържанието съответства на разработвания проблем, постигнати са резултати с практическа значимост. Всичко това ми дава достатъчно основания да изразя положително си мнение и да гласувам на докторант Анар Бахитжановна Валиева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология”.

Варна, 26.10.2017 г.

Доц. д-р Петър Нешев